

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

Медіаграмотність — життєва навичка кожного

Методичний кейс до Всесвітнього тижня
медійної та інформаційної грамотності

Жеребкіна З. Г., завідувач бібліотеки

З 24 лютого 2022 року українці споживають набагато більше новин і вони стали набагато похмурішими, як і сама реальність.

Але українці не готові до такого масиву інформації, саме тому важливо навчитися правильно їх розуміти, відсіювати ворожі інформаційно-психологічні операції та фейки.

«Щоб така кількість інформації та постійне читання новин не мали негативного впливу на наше психічне і фізичне здоров'я, потрібно потурбуватися про те, щоби зменшити вплив медіанавантаження на організм, стати стійкішими до дезінформації, а для цього треба бути медіаграмотними та не нехтувати інформаційною гігієною», — каже Галина Дегтярьова, (завідувачка кафедри методики навчання мов і літератури КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», докторка педагогічних наук, випускниця 1-ї Літньої школи медіаосвіти АУП, сертифікована тренерка з медіаграмотності, медіапедагогиня, авторка численних посібників та навчальних програм з медіаосвіти та медіаграмотності для різних вікових категорій, рекомендованих МОН України, регіональна координаторка впровадження медіаосвіти в закладах освіти Харківської області).

Медійний простір сьогодні перенасичений інформацією, яка:

- не завжди є достовірною,
- швидко застаріває,
- впливає на прийняття важливих рішень.

Медіаосвіта стала компонентом Державного стандарту початкової освіти й Державного стандарту базової середньої освіти, а також невід'ємною частиною навчальних програм Нової української школи.

Це дозволило широко інтегрувати її у викладанні різних навчальних дисциплін всіх ланок сучасної школи.

Медіаосвіта пов'язана з усіма видами медіа — друкованими, графічними, звуковими, візуальними та різними технологіями.

Вона має дати людям змогу зрозуміти як:

- масова комунікація використовується в їхніх соціумах;
- навчитися застосовувати медіа в комунікації з іншими людьми.

Медіаосвіта забезпечує знання того, як:

- аналізувати, критично осмислювати й створювати медіатексти;
- визначати джерела медіатекстів, їхні політичні, соціальні, комерційні, культурні інтереси, їхній контекст;
- інтерпретувати медіатексти й цінності, що розповсюджують медіа;
- відбирати відповідні медіа для створення та розповсюдження власних медіатекстів, завоювання зацікавленої в них аудиторії;
- мати вільний доступ до медіа як для сприйняття, так і для продукції.

З 24 по 30 жовтня - Всесвітній тиждень медійної та інформаційної грамотності (Global MIL Week)

Мета — підвищення рівня обізнаності населення в галузі медіа та інформації, а також розвиток критичного мислення, формування відповідального ставлення до використання інформації.

Всесвітній тиждень медійної та інформаційної грамотності – це час, коли особлива увага приділяється питанням взаємодії людини з інформацією, її збору, обробки та використанню.

Головною метою є навчання людей розумінню, аналізу та оцінці інформації, якою вони користуються.

Цікаві факти:

Медіаграмотність. Однією з ключових тем є медіаграмотність, яка допомагає людям розрізняти факти від дезінформації.

Глобальні ініціативи. Багато глобальних ініціатив і проектів розробляються з метою підвищення рівня медійної та інформаційної грамотності.

Освітні програми. Ряд навчальних закладів розробляють спеціалізовані курси та програми для навчання медійної грамотності.

Уперше святкування глобального тижня медійної та інформаційної грамотності відбулося восени 2012 року за ініціативою ЮНЕСКО та з допомогою Альянсу цивілізацій ООН, Міжнародної університетської мережі з медійної та інформаційної грамотності й міжкультурного діалогу.

Всесвітній тиждень медійної та інформаційної грамотності має об'єднати активістів із різних країн, які вважають медіяну та інформаційну грамотність дієвим способом активізації міжкультурного діалогу.

Медійна та інформаційна грамотність, за концепцією ЮНЕСКО, об'єднує три взаємопов'язані комплекси компетенцій:

- інформаційну грамотність – вміння знаходити, аналізувати, використовувати інформацію;
- медіаграмотність – вміння отримувати доступ до медіа, а також створювати контент для самовираження та спілкування;
- технологічну/цифрову грамотність – передбачає вміння користуватись сучасними інформаційними технологіями та програмним забезпеченням з урахуванням усіх можливостей.

Сьогодні ми живемо у потужному потоці інформації.

За один день ми отримуємо її значно більше, ніж люди в 15 столітті — упродовж життя.

Кожного дня ми читаємо сотні повідомлень, цікавимося контентом, що привертає нашу увагу, поширюємо його.

Уміти відрізнити правду від брехні в сучасному світі – вкрай необхідна компетенція, адже неправдива інформація забруднює інформаційний простір, погіршує взаєморозуміння між людьми, дестабілізує та поляризує суспільство.

Медіаграмотність — саме та навичка, що може убезпечити нас від цих негативних впливів, адже це рівень медіакультури, досягнений медіаосвітою, що стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою цих медіазасобів, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, розуміти правду, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати міфи і типи контролю, які вони культивують.

Медіаграмотність допоможе постійно зберігати емоційну та психологічну стійкість, уникати масової паніки, ухвалювати правильні рішення на основі ретельно перевіреної інформації.

На думку ЮНЕСКО, медіаосвіта – частина основних прав кожного громадянина будь-якої країни світу на свободу самовираження і права на інформацію та інструмент підтримки демократії.

Медіаосвіта пов'язана з пізнанням того, як створюються і розповсюджуються медіатексти, а також з розвитком аналітичних здібностей для інтерпретації та оцінки їхнього змісту.

Мета медіаосвіти – досягнення медіаграмотності.

Основним завданням медіаосвіти є навчання того, як грамотно читати медіатекст; розвиток здатності самостійно оцінювати та сприймати інформацію, розвиток самостійності суджень, критичного мислення.

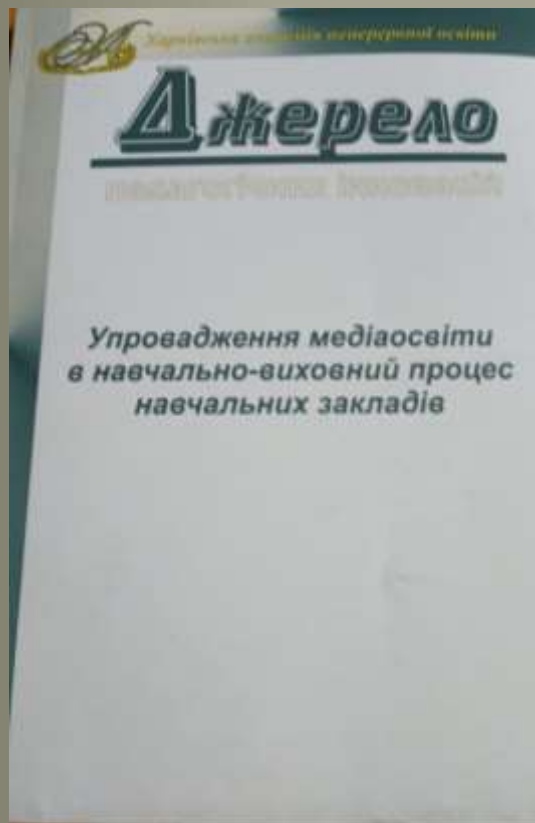
Значна частина науковців дотримується думки, що медіаграмотність – це частина медіаосвіти.

Що більше ви вивчаєте медіа, то ви медіаграмотніші.

У світі інформаційних воєн та пропаганди медіаграмотність і критичне мислення належать до ключових компетенцій, які дозволяють не розгубитися в інформаційному потоці.

Медіаграмотна людина може максимально швидко та ефективно фільтрувати будь-яку інформацію, приймаючи найкращі рішення.

Методичний кейс. Видання Академії

Джерело педагогічних інновацій. Упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес навчальних закладів : науково-методичний журнал. - Випуск № 1(13). — Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2016. - 216 с.

У матеріалах журналу висвітлено досвід впровадження медіаосвіти в педагогічну практику дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів Харківської області, які беруть участь у реалізації регіональної Програми дослідно-експериментальної роботи за темою «Науково-методичні заходи впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи закладів освіти Харківської області (2012-2018 рр.) та були учасниками Сьомого міжнародного форуму «Інноватика в сучасній освіті — 2015» 20-22 жовтня 2015р. у місті Києві.

Методичний кейс. Видання академії

Шляхи інтеграції медіаосвіти в навчальні предмети початкової школи : методичний посібник / [Кобець Т. М., Коваль О. А., Коченгіна М. В., Летко О. В., Новожилова М. О., Рижкова В. С., Табарчук І. В.] ; за заг. ред. Л. Д. Покроєвої. — Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2016. - 164 с.

Методичний посібник створено на допомогу вчителям початкових класів, які прагнуть реалізувати Концепцію впровадження медіаосвіти в Україні в освітній процес.

Методичний кейс. Видання академії

Формування медіаграмотності педагогів :
навчально-методичний посібник [за заг. релакцією
Л. Д. Покроєвої, Г. Л. Дегтярьової] — Харків :
Харківська академія неперервної освіти, 2014. - 252 с.

Навчально-методичний посібник містить матеріали для педагогічних працівників позашкільних, дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, слухачів закладів післядипломної освіти, які цікавляться проблемами впровадження медіа освіти.

Пропонується також запитання для самоконтролю і список рекомендованої літератури.

Призначений посібник для використання у системі післядипломної педагогічної освіти.

Видання «Академія української преси» та Харківської академії неперервної освіти

Навігатор медіапедагога: теорія, методика, практичні завдання : науково-методичний посібник / Дегтярьова Г., Астахова М., Байназарова О., Гніда Т. ; за заг. ред. Г. Дегтярьової. — Київ : Академія української преси, Центр вільної преси. — 197 с. — ISBN 978-617-7370-68-9

Науково-методичний посібник містить інформацію про нормативну базу, що регламентує впровадження медіаінформаційної грамотності в Україні, висвітлює основи методики медіаосвіти, знайомить із засобами формування медіакомпетентної особистості в умовах сьогодення.

<https://medialiteracy.org.ua/navigator-mediapedagoga-teoriya-metodyka-praktychni-zavdannya/>

Методичний кейс. Онлайн-курси з медіаосвіти

- **Курс «Медіаграмотність для освітян» від Prometheus** (<https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA101+2018T3/about>). Курс містить багато корисних інструментів, які можна використовувати для формування позитивного іміджу закладу освіти, у процесі спілкування з медіа та ефективного використання медіаресурсів в освітньому процесі.
- **Онлайн-курс для вчителів «Години медіаграмотності»** (<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/824>) розповідає про роботу медіа, фейки та перевірку інформації. Цей комплексний онлайн-курс дозволяє не тільки дізнатися більше про медіаграмотність, а й викладати її.

Методичний кейс. Онлайн-курси з медіаосвіти

- **Інтерактивний онлайн-курс «Школа критичного мислення від четвертого брата»** (<https://uchoose.info/vchytysya/>) розповідає про особливості інформаційного світу, гігієну соцмереж, особливості пошуку інформації та навчає базовим інструментам аргументації та удосконаленню критичного мислення.
- **Курси з медіаграмотності для дітей від GOOGLE** (https://beinternetawesome.withgoogle.com/en_us). Програма містить навчальні ігри, які допомагають дітям розпізнавати дезінформацію, — фейкові URL-адреси та заголовки новин, що вводять користувачів в оману. Діти будуть вчитися розуміти різницю між джерелами, що заслуговують довіри, та джерелами з дезінформацією, підтримувати хорошу онлайн-репутацію тощо.

Методичний кейс. Онлайн-курси з медіаосвіти

- **Media IQ** (<http://media-iq.tilda.ws/>) — це комплексний інформаційно-освітній онлайн-проєкт з розвитку медіаграмотності. Його завдання — інформувати, навчати та розширювати методологію тих, хто дивиться з нами в одному напрямі, а також допомогти всім українцям розвинути своє критичне мислення й стати більш медіаграмотними.
- **Дистанційний навчальний курс та онлайн-гра для медіаграмотних громадян** (<http://irex.mocotms.com/>)
- **Курс «Новинна грамотність»** (<https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>). Курс має просвітницьку мету й спрямований на поширення медіаграмотності серед населення в умовах війни. Курс розроблений за підтримки Internews Network і розрахований на широке коло користувачів: від студентів та викладачів факультетів журналістики, медіапедагогів до всіх, кому цікава тема медіа.

Методичний кейс. Онлайн-курси з медіаосвіти

- **Безкоштовний онлайн-курс з медіаграмотності «Very Verified»** (<https://verified.ed-era.com/ua> або <https://verified.ed-era.com/>) розроблений Міжнародною організацією IREX спільно зі студією онлайн-освіти «EdEra». «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності» пояснює, як орієнтуватися в інформації довкола та як розпізнавати дезінформацію та пропаганду.
- **Відеокурс «Освітні практики в часи інфодемії». 5 лекцій.** Київ : АУП, 2021. URL: <https://medialiteracy.org.ua/videokurs-osvitni-praktyku/> Основу відеокурсу склав контент посібника «Освітні практики із запобігання інфодемії, або Як не ізолюватися від правди», оновлений у березні 2021 року конспектом лекції та її відеOVERсією «Вакцини і вакцинація» (автор: Микита Каліберда), задля дебанкінгу неправдивої інформації щодо вакцинації.

Методичний кейс. Онлайн-курси з медіаосвіти

- **Онлайн-курс «Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям»** (https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+MEDIA_L101+2022_T3) навчить, як фільтрувати інформацію навколо й робити це максимально швидко та ефективно, довіряючи лише якісним і перевіреним джерелам та експертам. Виконавши всі обов'язкові завдання курсу, користувач чи користувачка отримує сертифікат про успішне завершення навчання на 30 годин (1 кредит ЄКТС).
- **Експрес-курс медіаграмотності для підлітків** (<https://plus.aup.com.ua/>) розроблений Академією української преси у 2023 році.
- **Школа медіаграмотності** (<https://osvitoria.university/courses/mediagramotnist/>) — це мінікурс, розроблений ГС «Освіторія», після якого ви більше ніколи не станете жертвою фейків та інформаційних маніпуляцій. 7 навчальних відео, у яких знайдете практичні інструменти для ваших уроків: покрокові інструкції, креативні вправи та ігри.

Методичний кейс. Онлайн-курси з медіаосвіти

- **Онлайн-курс «Медіаграмотний спротив»** (<https://eduhub.in.ua/category-course/onlayn-kurs-mediagramotniy-sprotiv>) розроблено експертками Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) у навчальній програмі «Посилення стійкості до шкідливих інформаційних впливів під час війни» у межах проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність». Проєкт виконується IREX за підтримки Посольства США в Україні та Міністерства закордонних справ і міжнародного розвитку Великої Британії у партнерстві з Міністерством освіти і науки України, Міністерством культури та інформаційної політики України та Академією української преси. Він складається з 2-х частин. Навчання допоможе збагатити знання з української мови та медіаграмотності для побудови ефективних діалогів.
- **Онлайн-курс «Медіаграмотний спротив: будуємо аргументовані діалоги»** (<https://eduhub.in.ua/courses/onlayn-kurs-mediagramotniy-sprotiv-buduyemo-argumentovani-dialogi>) інтегрує інфомедійну грамотність у вивчення української мови з метою набуття навичок критичного сприйняття інформації та соціальної толерантності й усвідомлення цінності високоякісної інформації в сучасному контексті. За проходження курсу буде нараховано 15 годин (0,5 кредити ЄКТС). Після успішного завершення курсу можна отримати й завантажити електронний сертифікат.

Методичний кейс. Онлайн-курси з медіаосвіти

- **Онлайн-курс «Медіаграмотний спротив: спілкуємось на рівних»** (<https://eduhub.in.ua/courses/onlayn-kurs-mediagramotniy-sprotiv-spilkuemos-na-rivnih>) інтегрує інфомедійну грамотність у вивчення української мови з метою набуття навичок критичного сприйняття інформації та соціальної толерантності й усвідомлення цінності високоякісної інформації в сучасному контексті.
За проходження курсу буде нараховано 15 годин (0,5 кредити ЄКТС). Після успішного завершення курсу можна отримати й завантажити електронний сертифікат.

Методичний кейс. Посібники АУП

<https://www.aup.com.ua/book-review/>

- **Медіаграмотність та критичне мислення в початковій школі : посібник для вчителя** / Бакка Т., Голощапова В., Дегтярьова Г., Євтушенко Р., Іванова І., Крамаровська С., Мелещенко Т, Шкребець О. ; за ред. Волошенюк О., Дегтярьової Г., Іванова В. — К. : ЦВП, АУП, 2017. — 196 с. URL: http://www.aup.com.ua/uploads/2017_Pochatkova_school.pdf

Мета навчання медіаграмотності та критичного мислення учнів початкових класів — це формування практичних навичок з розуміння, аналізу й оцінювання змісту медіа, здатності створити власний медіапродукт і оцінити власну медіаактивність. У цій збірці запропоновано інноваційні практики.

Посібник увійшов до Переліку навчальної літератури, що має відповідний гриф Міністерства освіти і науки України для використання у закладах загальної середньої освіти.

Методичний кейс. Посібники АУП

- **Медіаграмотність для бібліотекарів: практичний посібник** : навчальне видання / Ю. М. Зоря, Н. М. Степанова, В. І. Потапова ; за ред. О. В. Волошенюк, Р. І. Євтушенко. — Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2021. — 75 с. URL: <https://www.aup.com.ua/mediagramotnist-dlya-bibliotekariv/>

Медіаграмотність та освітній процес, побудований на її засадах, за останні роки стали основою реформ, які відбуваються в системі освіти в провідних країнах Європи. Уміння мислити критично — головна навичка XXI століття, що забезпечує науково-технічний і суспільний прогрес та служить запорукою демократії. І саме бібліотека відіграє в розвитку цього вміння одну з першорядних ролей. Адже сьогодні бібліотеки — це сучасні мультисервісні інформаційні центри, покликані виховувати компетентного медіаспоживача.

Цей poradnik містить методично-практичний матеріал для бібліотекарів і буде корисний усім, кому не байдуже майбутнє молодого покоління в нових умовах інформаційного суспільства.

Методичний кейс. Посібники АУП

- **Практична медіаграмотність для бібліотек** / Власюк О. В, Потапова В. І., Срібна І. ; за ред. Волошенюк О. В., Іванова В. Ф. — Київ : АУП, ЦВП, 2019. — 61 с. URL: <https://www.aup.com.ua/praktichnamediagramotnist-dlya-bibl/>

Цей посібник для бібліотекарів, які опікуються впровадженням медіаосвіти та медіаграмотності. У посібнику пропонується серію розробок занять і вправ, які осучаснять процес впровадження медіаосвіти, привнесуть в неї інтерактивні елементи та можуть бути використані під час бібліотечних медіауроків, занять медіаклубів, гуртків юних журналістів тощо.

- **Практична медіаграмотність** : посібник для бібліотекарів / Людмила Гуменюк, Валентина Потапова ; редактор-упорядник Оксана Волошенюк. — К. : АУП, 2015. URL: <https://www.aup.com.ua/books/mbm/>

Цей poradnik містить практичний матеріал для бібліотекарів із питань медіаграмотності, зокрема формування критичного мислення.

Методичний кейс. Посібники АУП

- **Медіаосвітній комікс на заняттях у загальноосвітній та вищій школі** / Волошенюк О. В., Дегтярьова Г. А., Мокрогуз О. П., Пантін О. В., Шаламов Р. В., Чорний О. В. ; за ред. Волошенюк О. В. — Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. — 131 с. URL: [https:// www.aup.com.ua/book-review/mediaosvitniy-komiks-na-zanyattyakhu-za/](https://www.aup.com.ua/book-review/mediaosvitniy-komiks-na-zanyattyakhu-za/)

Навчально-методичний посібник охоплює зміст для різних вікових категорій учнівства та студентства. Виконання навчальних завдань формуватиме навички критичного оцінювання медіаповідомлень, стійкість до дезінформаційних зображень, розуміння власної ролі в запобіганні поширенню невірогідної інформації. Книга дозволить обговорювати насущні теми в суспільстві, що можуть виникнути через конфлікти, привертатиме увагу до засобів виразності коміксу.

Видання розраховане на вчительок та вчителів, які прагнуть урізноманітнити свої заняття, зробити їх цікавішими для учнів, розвиваючи медіаграмотність та візуальну культуру на заняттях із української мови і літератури, історії, громадянської освіти, природничих наук та мистецтва.

Методичний кейс. Посібники АУП

- **Як створити медіаосвітній комікс** : навчально-методичний посібник / Шаповал О. В., Шаповал Ю. П. Волошенюк О. В. ; за ред. Волошенюк О. В. — Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. — 56 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/yakstvoriti-mediaosvitniy-komiks-nav/>

Цей посібник-практикум містить матеріали для занять із мистецької, медіаосвітньої, технологічної та інших галузей. Використання малюнків і зображень є чудовим засобом, щоб всім разом створити власний комікс для критичного мислення, креативності та емпатії.

- **Ми скоро повернемося : комікс** / сценарій О.В. Шаповал; художник Ю.П. Шаповал ; за заг. ред. О. В. Волошенюк. — Київ: АУП, ЦВП, 2022. — 24 с., іл. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/komiks-mi-skoropovernemosya/>

Комікс є першим медіаосвітнім виданням в Україні, яке у художній формі показує вимушену еміграцію родини під час війни. Команда, яка створювала комікс, вважає, що важливо малювати, створювати та актуалізувати розмови про дім, про почуття, про втрату та відновлення разом з дітьми. Комікс розвиває навички критичного оцінювання медіаповідомлень, відповідальне ставлення до поширення інформації.

Методичний кейс. Комікси АУП

https://www.aup.com.ua/book-review/?_genre=komiks

- **Дім на долоньках. Ми скоро повернемося : комікс** / сценарій О. В. Шаповал, художник Ю. П. Шаповал, елементи медіаосвіти О. В. Волошенюк ; за заг. ред. О. В. Волошенюк. — Київ : АУП, ЦВП, 2023. — 32 с., іл. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/dim-na-dolonkakh/>

Комікс в художній формі показує складнощі адаптації родини під час вимушеного переїзду, переживання за рідних і дім, куди ще немає змоги повернутися через вину. У центрі оповіді сім'я Газдів, яку встигли полюбити читачі першого коміксу «Ми скоро повернемося...». Пригоди та негаразди вони долають разом, допомагають і підтримують одне одного та мають свій чарівний оберіг. Окрім цікавої історії, комікс розвиває навички критичного оцінювання медіаповідомлень, відповідального ставлення до споживання та поширення інформації.

- **Моїми очима : комікс** / сценарій О. В. Шаповал, художник Ю. П. Шаповал, елементи медіаосвіти О. В. Волошенюк ; за заг. ред. О. В. Волошенюк — Київ : АУП, ЦВП, 2023. — 24 с., іл. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/moimy-ochyma-komiks/>

В адаптаційному коміксі зображено київське життя під час війни через призму сприйняття підлітка. Головна героїня Мія бачить події, які відбуваються навколо й не лишається осторонь. Вона стрімко дорослішає та включається у військову недитячу реальність, де загрози не лише фізичні, а й інформаційні. Зрештою вона жертвує тим, чим ще недавно так пишалася.

Методичний кейс. Комікси АУП

- **Український комікс від ІРофісу про інтелектуальну власність для підлітків «Метаверс мандрівники»**
(<https://nipo.gov.ua/metaversmandrivnyky-all/>).

Складається з п'яти випусків (українською та англійською). Карколомний екшн тут переплітається з корисною інформацією про сучасні технології, авторське право, торговельні марки та винаходи.

- **1 випуск «Метаверс мандрівники. Пролог»** про те, чому ідеї потребують захисту, хто головний ворог винахідника.

Для онлайн-читання: <https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/Metaverse-Travelers-UKR-print.pdf> (українською) та <https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/Metaverse-Travelers-ENG-2.pdf> (англійською).

Методичний кейс. Комікси АУП

- **2 випуск «Нові знання — нові друзі»**, який розповідає, у чому полягає важливість авторського права і як боротися з плагіатом українською (<https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Metavers2-UKR-print.pdf>) та англійською (<https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Metavers-2-ENG-print.pdf>).
- **3 випуск «Скарби брендів»**, у якому розповідається про те, для чого існують торговельні марки, що таке «розмивання» брендів та контрафакт, а ще — як захистити свої позначення в інтернеті, українською (<https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/PART3-UKR-print.pdf>) та англійською (<https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/PART-3-ENG-print.pdf>).
- **4 випуск «Загадка мосту»** розкриває секрети винаходів; пояснює, що таке патент, і в буквальному сенсі озброює дітей знаннями, українською (<https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/PART-4-UKR.pdf>) та англійською (<https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/PART-4-ENG.pdf>).
- **5 випуск «Метаверс мандрівники. Епілог»** про те, яким є світ, де поважають права творців, українською (<https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/PART-5-UKR.pdf>) та англійською (<https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/PART-5-ENG.pdf>).

Використані джерела:

- Будь медіаграмотним щодня!
https://www.cbs.km.ua/?dep=1&dep_up=81&dep_cur=562
- Всесвітній тиждень медійної та інформаційної грамотності
<https://info-day.pro/events/vsesvitnij-tyzhden-medijnoyi-ta-informacijnoyi-gramotnosti/>
- Навігатор медіапедагога: теорія, методика, практичні завдання : науково-методичний посібник / Дегтярьова Г., Астахова М., Байназарова О., Гніда Т. ; за заг. ред. Г. Дегтярьової. — Київ : Академія української преси, Центр вільної преси. — 197 с. — ISBN 978-617-7370-68-9
<https://medialiteracy.org.ua/navigator-mediapedagoga-teoriya-metodyka-praktychni-zavdannya>